

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameštencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 150. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 84.

Sreda, 21. oktobra 1931.

Leto VI.

Angleška finančna kriza in posledice.

Razmotrivanja pred volitvami.

Bogata Anglija, ki je sama uvedla zlato veljavo in ustvarila kot podlago denarstva vsega sveta, je morala zlato veljavo ukiniti. Tako ravnanje je bilo doslej nerazumljivo. Kar bi se prej ne bilo nikdar zgodilo, je povzročila sedanja denarna kriza. Angleška banka, zatočišče mednarodnega kapitala, je bila prisiljena h kapitulaciji. Že odnekad je bil London močni finančni svetovni položaj Anglije ne le finančno, ampak tudi politično in gospodarsko omajala. Kljub temu pa je bila Anglija še vedno močna postojanka v mednarodnem gospodarstvu. Naenkrat pa je bila Anglija prisiljena razveljaviti plačevanje funta z zlatom. To je dogodek, ki ima za Anglijo silen pomen. Trenutno še ni mogoče presojati, kako se bo svetovna gospodarska kriza poostila. Ko je nastala gospodarska kriza v Avstriji, si ni nihče mnogo belil glave z njo. Opasnejša pa je postala stvar, ko je prišla Nemčija v strahovito zagato. Napram Nemčiji je sicer vladalo splošno nezaupanje, končno so pa le uvideli, da gre tu za posledice svetovne krize, ki je prav resna zadeva. In sedaj je prišla Anglija. Samo vest, da je v Angliji zlata veljava za nekaj časa odpravljena, je vplivala tako silno, da niso zaprli samo borze v Londonu, ampak tudi v Berlinu, Amsterdamu, Stokholmu in na drugih denarnih trgih sveta. Samo Francija in Zedinjene države borz nista zaprli. Polom angleške zlate veljave je imel različne vzroke. Anglija je bila močno udeležena na polomu v Avstriji in Nemčiji. Z moratorijem za Nemčijo je bilo ustavljenih za 1.4 milijarde mark (okoli 20 milijard Din) tekočih angleških kreditov. Izprememba vlade, prenapetostni koraki za sanacijo angleških financ, stavka v angleški državni mornarici in še drugi vzroki obenem, so zbudili v svetovnem kapitalu nezaupanje. Pričelo se je tisto naglo odvajanje inozemske imovine, enako kakor nedavno prej v Nemčiji. Angleška banka je v dveh mesecih izgubila v zlatu in devizah okoli 200 milijonov funtov (okoli 53 milijard Din). Odvajanje je v zadnjih dneh pred polomom doseglo tako višino, da je bila angleška vlada prisiljena v soboto, dne 19. sept., preklicati, da bi angleška banka morala izplačevati obveze v zlatu. Tako je prišlo do poloma največje svetovne centrale.

Razvoj je v zadnjih letih dovedel v prav posebne razmere. Zlato, tista rumena kovina, s katerim je vezano prosvanje kulturnega sveta, se je nakopilo v gotovih krajih. Newyork in Pariz imata v zalogi več kot dve tretjini vsa zla na svetu. Od monetarne zlate zaloge sveta v višini 51.6 milijard mark imajo Zedinjene države 20.8 milijard in Francija 9.3 milijarde. Na prebivalca pride zlato v Franciji 226 mark, v Zedinjenih državah 170 mark, v Angliji 73 mark in v Nemčiji 23 mark. Ta števila nam kažejo, kako se je mednarodna moč izmenjala. Ne samo gospodarska moč, ampak tudi politična, se je v obeh navedenih državah koncentrirala. Tako stanje se gospodarsko trajno ne more vzdržati. Nikakor ne gre, da dve deželi čepita v skrbeh na svojem zlatu in so jima druge de-

Nova nemška vlada ima majhno večino

Zbornica odgodena.

Na seji nemškega državnega zbora dne 16. t. m. so bile odklonjene nezaupnice Brüningovi vladi in posameznim ministrom (Gröner, bramba in dr. Schiele, prehrana). Proti nezaupnici je glasovalo 294 poslancev, za nezaupnico pa 270. Trije poslanci niso glasovali.

Vlada je nato odgodila zasedanje državnega zbora do 23. februarja 1932.

Desničarska opozicija je med Brüningovim govorom zapustila

zbornico ter se vrnila šele k glasovanju. Po glasovanju je desnica zopet odšla iz zbornice, ko je uvidela, da nič ne opravi.

Ob odsotnosti desničarjev je bil s pomočjo socialnih demokratov in komunistov sprejet predlog, da se grajenje oklopne križarke B ustavi, ter porabi denar za prehrano otrok. Na tej seji je bil sprejet tudi predlog za pomoč bednemu prebivalstvu preko zime in uvedbo ukrepov proti kartelnim cenam. Oba predloga so stavili socialni demokrati.

Odprava fideikomisov v Avstriji.

Likvidacija monarhije.

V Avstriji je mnogo veleposestev, ki so dedna last raznih plemških rodbin in ustanov. Ta veleposlastva so bila v prejšnjih stoletjih izročena zvestim plemskim rodbinam v užitek in so bila nedeljiva.

Sedaj pripravljajo tudi v Avstriji, da izvedejo zemljiško reformo in generalno odpravo fideikomisov, ka-

kor izjavlja minister ing. Winkler. Veleposlastva se bodo razdelila, vendar je razumeti pod besedo generalna odprava fideikomisov, da se ta reforma ne bo izvedla dosledno, ampak bo najbrže zakon vseboval tudi izjeme, ki se bodo nanašale na samostanska in cerkvena imetja.

Vojna nevarnost na Daljnem vzhodu.

Spora med Kitajsko in Japonsko

ne more poravnati niti Društvo narodov. Japonska hoče ščititi svoje interese ter navaja razne določbe Kelloggovega pakta, da bi se izmuznila sporazumevanju. V Društvu narodov se je izprožila misel, da naj bi se proglasil nad Japonsko trgovski in finančni bojkot, če bi se ne hotela sporazumeti s Kitajsko. Ja-

ponska ima pa tudi doma težave. Del vojaštva, ki je za vojno, je snoval revolucijo proti vladi. Istotako hujskajo na vojno fašisti. Te dni so napadli Kitajce tudi Mongolci, ki so jih po mnenju Kitajcev nahujskali Japonci. Očividno nameravajo Japonci prezimovati v Mandžuriji.

Angleške volitve.

1254 kandidatov — 615 poslancev.

Volilna borba na Angleškem se je v nekaj dneh razpalila po vsej državi. 59 poslancev koalicije in 6 poslancev je že izvoljenih, ker ni bilo postavljenih protikandidatov. Volitve se bodo vršile dne 27. oktobra v 550 volilnih okrožjih. Med kandidati za poslanski mandat je 61 žensk. Narodna koalicijska, to je, Macdonaldovi ožji pristaši, del liberalcev in konservativci, upa dobiti v parla-

mentu 180—188 glasov večine. Njih geslo je varstvena carina. In če narodna koalicijska dobi blizu 400 poslancev, bo to vendar nestalna tvorba, ki dosledno angleške politike konservativcev ne bo mogla podpirati. Ta reklama služi bolj funtu, ki grozi padati, kakor pa prepričanju, da bo angleška »nacionalna« koalicijska tako zmagovalna.

Ameriško-francoski razgovori.

Za znižanje mednarodnih dolgov.

Laval in Hoover se bosta v Ameriki pomenila o znižanju vojnih dolgov. Znižanje bi lahko šlo do 50 odstotkov. Izgubo teh prejemkov bi države prihranile s krediti za oboroževanje. To je tudi edini izhod. Seveda bodo države zahtevale jamstvo miru, o katerem se bo sklepalo na svetovni mirovni konferenci.

žele sužnje. Če bi mednarodna solidarnost narodov ne bila samo frazerska prislovica, bi bila kriza prav kmalu odpravljena. Toda brez koncesij politične in gospodarske naravi Francija in Zedinjene države ne bosta izpustili iz rok svoje sedanje svetovne moči.

Usoda delavskega razreda pri nas, v Nemčiji, Angliji in po drugih deželah je iznova negotova. Izhod iz tega strahovitega položaja bo le težji. V načrtu imajo, da uveljavijo funt z vrednostjo 4 dolarjev ali 16.80 mark (218 Din). S tem bi se potegnili okoli Anglije umetna varnost-

Vatikan proti Španiji

Papež protestira proti dogodkom na Španskem. V Vatikanu pričakujejo izpremembo v dosedanjem držanju ustavotvorne skupščine, zato še ne nameravajo prekiniti diplomatskih zvez s Španijo. Utegne pa papežev zastopnik Tedeschini v najkrajšem času zapustiti Španijo. Vlada je izdala svarilo proti izgredu. V barcelonski cerkvi je izvršil atentat monarhist, ki je bil aretiran.

na meja, zaradi katere bi silno trpela svetovna trgovina. V Anglijo uvažajo razne evropske industrijske države velik del svojih izdelkov. Čim se pa zniža vrednost šterlinga, bi morale te dežele premagati velike težkoče, da bi uravnovešile svoje trgovinske bilance. Izgube bi ne bile majhne. O posledicah angleške krize moremo danes še samo domnevati. To pa je gotovo: likvidacija svetovne krize se je z dogodki zavlekla za daljšo dobo. Boda množic na tej in na oni strani Oceana bo trajala dalje in se še najbrže povečala. Zima v tej svetovni krizi bo huda.

Mihevc Nace:

Strokovne organizacije in delavsko časopisje.

Delavstvo mora spoznati pomen delavskega časopisja.

Dne 1. septembra je praznoval »Sozialdemokrat«, glasilo nemške socialne demokracije v čehoslovski republiki, svojo desetletnico. Slavnostna številka tega lista, ki je izšla ob tej priliki, je objavila precej gradiva o razmerju med strokovnimi organizacijami in časopisjem, iz katerega posnemamo naslednje:

»Zaradi razvoja razmer se je moralo posvečati vedno več pozornosti gospodarskim vprašanjem.

Ni ga danes političnega vprašanja, ki ne bi imelo gospodarskega ozadja. In nasprotno je gospodarstvo postalo dalekosežno politično. Država posega prostovoljno ali prisiljena vedno bolj v ureditev gospodarskih vprašanj političnim potom.

Mnogi pozdravljajo ta razvoj, drugi pa ugovarjajo. Dejstvo je, da je tu in da imamo z njim računati. Vsaka gospodarska akcija ima politično obeležje in se mora vsaj deloma vršiti z močnimi političnimi sredstvi, dočim ima politična akcija svoje jasno obrobjeno gospodarsko ozadje, ako noče shlapeti v nič.

Če to zasledujemo, bomo kmalu umeli, kako ozko razmerje obstoja in mora obstojati danes med gibanjem svobodnih strokovnih organizacij in socialno-demokracijskim časopisjem. Naj že gre zdaj za mezdni boj strokovne organizacije ali za splošno velikopotezno akcijo, vedno mora strokovna organizacija polagati največjo važnost na to, da ostane z delavskim časopisjem v najtesnejši zvezi. Imamo mezdana gibanja, stavke ali izprtja, naj bo to ob dobri konjunkturi ali ob krizi. Javnost je treba že v naprej opozoriti na možnost takih konfliktov, če hočemo pojasniti javnemu mnenju, da je boj opravičen in neizbežen. Treba je dokazati, da so se vse možnosti za pogajanja izčrpale, da se je hotelo skleniti cenejšo poravnavo, da pa se je ta namera izjalovila zaradi nasprotnikove brezobzirnosti. Še večja je naloga časopisja med bojem samim. V akcijo zamotani strokovni organizaciji je na razpolago samo nje zvezno glasilo. Izhaja v ugodnem slučaju tedensko, največkrat pa le štirinajstrednevno in redkeje. Javnost je pa treba obveščati v kratkih intervalih o posameznih fazah boja ter pobijati nasprotnikove laži in obrekovanja. Pogosto trdijo podjetniki v svojem časopisju, da delavstvo nima prav, da so mezde in zasluzki itak visoki, navajajoč le posamezne najvišje zasluzke. Če pride do manjšega konflikta zaradi par stavkokazov, meščansko časopisje zažene ljuto gonjo ter skuša naščuvati državno oblast, da naj se stopi na prste stavkujočim, tedaj mora poseči vmes delavsko politično časopisje, mora stvarno razložiti položaj in delavstvo braniti pred napadi podjetnikov. Večkrat se poslužujejo podjetniki zvijače, poročajoč, da je boj končan, da bi na ta način pridobili stavkokaze. Potrebno je, da se te vesti takoj prekličejo in delavstvo v drugih krajih obvesti, da traja boj še dalje. Tako mora socialno-demokracijsko časopisje postati zvest

pomočnik v boju stoječim članom strokovnih organizacij. Enako važna je naloga časopisja, kadar gre za doseg temeljnih zahtev. Naši sodrugi zasledujejo gotovo z veliko skrbjo razvoj gospodarskih razmer. Obrati se zapirajo in delavci plačujejo kapitalistično slabo gospodarstvo s svojo eksistenco. Tedaj mora opozoriti socialno-demokratsko časopisje javnost na pretečo nevarnost in zbuditi odgovornostne čute države. Pojasniti mora ozadja dogodkov in poklicati odgovorne na odgovor. Tako je časopisje kontrola posebno za nekontrolirano gospodarstvo bančnih magnatov s tem, da zahteva posebne zakone, da se preprečijo večje škode. S tem daje delavski časopis tudi glasilo strokovnih organizacij mnogo gradiva ter možnost, da se na stvaren in dokazljiv način bojuje proti nastopanju kapitalizma.

Delo strokovnih organizacij je najtesneje sklenjeno s **socijalno-politično delavnostjo v državi**. Delavsko časopisje vrši predizobrazbo s tem, da sili stalno k zbližanju delavstva in razširjenju socialno-politične zakonodaje. Spominjamo le na mnoge objavljene članke glede različnih vprašanj kakor: ustanovitve delavskih sodišč, uvedbo posredovanja dela, izboljšanje zakona o obratnih svetih, uvedbo povišanja rent v socialnem zavarovanju, dočim so na drugi strani meščanski listi predlagali vedno poslabšanje bolniškega in socialnega zavarovanja za starost.

Ravno sedaj stojimo pred velikopotezno akcijo, pred **skrajšanjem delovnega časa na 40 ur**, in glavna naloga socialno-demokratskega časopisja bo morala biti ta, da razširi to misel v javnosti, da jo vcepi splošni javnosti, da odstrani nespozumljenja, ki obstojajo še tu pa tam, ter da pospeši uresničenje naše zahteve. Eminentno strokovno-organizacijsko vprašanje se bo tako obravnavalo v socialno-demokratskem časopisju in se tem potom populariziralo.

S temi zadevami pa še niso končane naloge časopisja na polju strokovne organizacije.

Časopisje mora dobavljati funkcijonarjem in članom strokovne organizacije oboroževalna sredstva za boj v obratu in za pridobivanje delavcev z duhovno agitacijo. Danes niso pogajanja tako enostavna kakor pred razmeroma kratkim časom, ko se je apeliralo samo na čut podjetnika. Danes mora imeti funkcijonar, ki sedi pri »zeleni mizi«, precejšnjo mero znanja. On mora biti verziran v vseh vprašanjih gospodarskega značaja in mora poznati vse gospodarske zveze, ki povzročajo razne pojave. On mora poznati delovne in mezdne pogoje v

inozemstvu, veličino in kakovost zunanje trgovine, probleme državne trgovinske politike in svetovnogospodarske zveze, ki določajo cene surovinam in izdelkom. On mora biti podkovan na polju socialne politike in bi moral obvladati teorijo in prakso delavske zakonodaje, da more pomagati svojemu za svet vprašujočemu kolegu.

Zunaj na deželi je še mnogo naših organiziranih prijateljev, ki ne

poznajo pomena časopisja. Njim se mora razložiti, da se uspehi lahko dosežejo edino le v tesni zvezi z delovanjem socialističnega delavskega gibanja. Njim se mora tudi raztolmačiti, da bo postala moč in vrednost našega časopisja tem večja, čim večji postane krog odjemalcev.

Razširjen socialistični list more nuditi gospodarsko in duhovno kulturo svojim čitateljem, socialistični list delavstvu.

Doma in po svetu.

Gredica brezglavosti. Prof. Vilj. Röpke pravi: »Bolj in bolj v marazem padajoče gospodarstvo postaja gredica splošne brezglavosti, prenapete nervoznosti, nezmisljenih vesti in tisočev ob pisalnih mizah napravljenih rešilnih načrtov. Če se prenese ta propad gospodarstva tudi celo v notranjo in zunanjo politiko držav, kjer se kupiči krizo na krizo, tedaj pač ne more nihče več zadržati poti v pogin. Milijon nezaposlenih grozi vedno, da prinese za seboj nove milijone nezaposlenih.« — Tega gospodarskega načela danes nečemo nikjer razumeti, dasi je jasen kakor malokatero.

Samostojnih obrti v Jugoslaviji je bilo l. 1928 samo 134.156. Danes pa imamo v državi 220.412 samostojnih obrtov (mojstrov). Posameznim področjem trgovskih in obrtnih zbornic pripadajo po številu: Beogradu 60.052, Sarajevu 43.000, Ljubljani 34.412, Novemu Sadu 23.160, Zagrebu 23.016, Osijeku 18.017, Velikemu Bečkereku 13.641, Splitu 4967, Dubrovniku 1350 in Podgorici 800. — V treh letih se je torej število samostojnih mojstrov pomnožilo za 86.256 novih mojstrov. Vzrok naraščanju števila samostojnih obrtnikov ni samo posledica ugodnega razvoja obrti, marveč je tudi in predvsem posledica krize. Brezposelni obrtni delavci postajajo mojstri v nadi, da si ustvarijo vsaj boro eksistenco s samostojnostjo. Današnja gospodarska kriza proletarizira torej tudi obrtništvo v prav veliki meri. Obrtniki pa že danes v veliki meri žive slabše kakor kolikaj dobro zaposleni industrijski delavci.

Dobro jih je pogodil. Že v soboto, 17. t. m., smo poročali o »Slovenčevih« anketi »Če bi bil milijonar«. Istega dne je bil v »Slovencu« pod to anketo tudi sledeči odgovor: »Če bi bil ameriški milijarder, bi vsem dopisnikom pod to »Slovenčev« rubriko razdelil milijone za to, da bi videl, če bodo res tudi dosledni v svojih praktičnih izvajanjih — Neverjetni Toma.« — Ta jih pa res dobro pozna.

Za veliki sadni sejem v Ljubljani, ki ga priredi v dneh od 25. do 27.

oktobra t. l. »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« v paviljonu G na velesejmu, kažejo naši sadjarji veliko zanimanje. Že dosedaj se je priglasilo več družnic »Sadjarskega in vrtnarskega društva«, kakor posameznih producentov z več 100 ameriški zaboji. Tudi zaloge, ki jih imajo razstavljalci doma, so prav obilne najrazličnejših sort, tako da bodo imeli domači in tuji trgovci obilo izbire.

Reforme koledarja še ne bo. Odbor Društva narodov, ki je reševal vprašanje zenačenja koledarja, je sklenil, da se to vprašanje odloži, ker ne kaže sedaj razburjati sveta, ko imamo velike gospodarske krize. Najbolj nasprotne so baje enotnemu koledarju razne cerkve.

Bolgarski kralj si je dal znižati civilno listo od 6 na 5 milijonov levjev, kar znaša okoli dva milijona dinarjev.

Avstrijska narodna skupščina se ne pusti zmerjati. Avstrijski parlament je pred kratkim sklenil vložiti tožbo proti vsem onim osebam, ki so se v zadnjem času žaljivo izražale o najvišjem ljudskem forumu v državi. Kapo vseh obrekovalcev je baje »knez« Starhemberg, ki je v Gradcu imenoval Schobra nadlopovalca, gornjeavstrijskega glavarja tepca, ki je zunaj črn in odznotraj rdeč, medtem ko je notranji minister inž. Winkler po njegovem mnenju še večji lopov kot deželni glavar dr. Schlegel. Omenjene osebnosti bodo končno vložile tožbo proti »žlahtnemu princu«. Kaj neki bi knezovi fašisti napravili s človekom, ki bi se v času fašistične diktature upal samo pisniti na naslov njihovega glavarja. Demokracija je res potrpežljiva.

Matuška vse priznava. Matuška je baje priznal, da je sam izvršil atentat na vlake. Matuška je pustolovec, nenormalen človek. Na Dunaju je bil znan kot belogardist. Na Madžarskem je ustanovil 1918 med Karolyjevo revolucijo z nerazoroženimi vojaki tolpo, ki je ropala po deželi. Med komuno pa je bil rdeči vojak. Iz njegovega pisanega življenja je sklepati, da je mož duševno

Tomaž Edison umrl.

Največji izumitelj svoje dobe.

Med najpomembnejšimi iznajditelji tehničnih izumov je bil gotovo Tomaž Edison. Njegova iznajdba je gramofon in razna mehanična zvočila in aparati. Ta iznajditelj je umrl dne 18. t. m. ob 3.24 uri v West-Orange v 84. letu starosti.

Tomaž Edison je bil rojen 11. februarja 1847 v Milanu v Ameriki. Oče njegov je bil samotar in kanadski rebel. V šoli se je slabo učil. Rekli so, da ni sposoben za šolo, pa so ga zapodili. Mati njegova je izprosila, da je še ostal v šoli. Že s svojim enajstim letom je pa moral prodajati časopise po vlakih. Pri tej priliki se je odločil, da bo sam tiskal časopis in šlo je. Nesreča pa je hotela, da mu je delavnica v vlakcu zgorela. Postal je pri železnici telegrafist. Premalo je pa pazil na službo, ker je študiral nove iznajdbe, in je bil zaradi tega večkrat premeščen. V tem času je iznašel metodo, da se lahko več telegramov pošilja po eni žici. Te iznajdbe so mu omogočile, da si je uredil svojo delavnico v Newarku pri New Yorku. Telefon, fonograf, električna luč z žico in mnogo drugih iznajdb (okoli 400) je njegovega izvora. Iz železniške službe je bil odpuščen, ker je zakrivil trčenje dveh vlakov. Edison se je izpopolnil samo s svojo energijo in pridnostjo, ker dejansko ni imele primerne izobrazbe. O njegovih iznajdbah poročati bi bilo preobširno.

bolan in da niti ni mogoče verovati njegovim izjavam, ki so preveč »senzacionalno« zasnovane. Njegova žena trdi, da je mož nedolžen.

Znani atentator na železniške vlake, Matuška, je pred par leti poslal cel zaboj podobice za jaslice v cerkvi svojega rodnega mesta v Jugoslaviji. Cerkev je njegovo pošiljatev res prejela in napravila jaslice. — Pri preiskavi je Matuška izpovedal, da je že nekaj let mislil na železniške atentate in se končno ni mogel več upirati. Hotel je ljudi poboljšati s svojimi atentati, ker so tako hudobni. — To so stvari, ki nedvomno dokazujejo ali versko blaznost ali vsaj fanatizem, ki je lasten umobolnim.

Zvišanje železniške potniške ter blagovne tarife v Avstriji. V svrhu sanacije avstrijskih zveznih železnic, ki izkazujejo blizu 50 milijonov šilingov primanjkljaja, bodo potniške in blagovne tarife zvišane za povprečno 20 procentov. Plače avstrijskih železničarjev so sicer za 50 do 100 procentov višje kot so plače jugoslovanskih železničarjev in bi jih bila uprava rada znatno znižala, pa je zadela na odločen

Boris Lavrenjev — Iv. Vuk:

Enoinštirideseti.

Ruski roman iz državljanske vojne v Srednji Aziji.

— Marjutka! Glej! Častnik! Jevsjukov je obrnil glavo k Marjutki, ki se je plazila od zadaj. — Vidim.

Oprezno je pomerila. Strel je počil.

Ali so bili Marjutkini prsti prezeblji, ali so se od razburjenosti tresli, ali so vsled bega dregetali? Komaj je spregovorila: Enoinštirideseti, ribja kolera, — kar je človek za kamelo, v belem bašliku in v modrem, kratkem kožuščku, vstal in visoko dvignil puško. Na bajonetu je plapolal beli robec.

Marjutka je vrgla puško v pesek in je začela jokati od jeze. Z rokami je z umazanega obraza brisala solze.

Jevsjukov je skočil k častniku. Neki rdeči vojak ga je prehitel in v begu pripravil bajonet na sunek.

— Ne dotikaj se ga! ... Živega vzemi! — je zakričal komisar hripavo.

Zagrabili so moža v kratkem, modrem kožuščku in ga vrgli na tla.

Petero mož, ki so bili s častnikom, je pozetih od svinčenk ležalo za kamelami.

Rdeči vojaki so vlačili kamele za nosne obroče, se smejali, jih vezali skupaj in preklinjali.

Kirgizi so pobegavali za Jevsjukovim, gugali z zadnjico, ga lovili za suknjič, za komolce, za hlače, jecljali in ga gledali z ozkimi, žalostnimi očmi.

Komisar se je odmikal, begal od njih, kričal:

Na obrazu se mu je pojavljalo sočutje. Vendar se je srdito otresal in nastavljal cev pištole na nje. — Nazaj! Vražja zalega! Proč! Nobenega ugovora!

Star, rjavo-brkast Kirgiz v dobrem kožuhu, se je trudil prijeti Jevsjukova za pas. Govoril je naglo in nežno:

— Uj-baj! Slabo naredil. Kirgiz kamela življenje potrebuje... Kirgiz brez kamele gre umirati... Tvoja, baj, ne delajo tako. Tvoja hočeš denar — naša dajo. Srebrni denar, carski denar... Kirenska¹ papir... Reci, koliko tvoja dati, da kamele moje bodo?

— Dopovej si, hrastova buča, da moramo tudi mi poginiti brez kamel! Saj jih ne ropam. Jemljem jih vsled revolucionarne potrebe v začasno uporabo. Vi nemakanski hudiči boste že peš našli do svojcev. Nam pa grozi smrt.

— Uj baj. Ni dobro. Daj kamele — vzemi abas², kirenske vzemi — je jadikoval Kirgiz.

— Vrag te vzemi, govoril sem! Dovolj! Brez ugovorov! Na pobotnico in konec.

Napisal je s svinčnikom na košček papirja pobotnico in jo stisnil Kirgizu v roke.

Kirgiz je vrgel pobotnico v pesek, padel h komisarjevimi nogam, pokril svoj obraz z rokami in začel jokati. Drugi so stali molčeči in v njihovih črnih, ozkih očeh so blestele žalostne kapljice.

Jevsjukov se je obrnil in se spomnil vjetelega častnika.

Zagledal ga je med dvema rdečima vojakoma.

¹ Uj-baj = po kirgiški: dobri gospod.

² Kirenska = Kirenski bankovci.

³ Abas = denar.

Častnik, obut v visoke švedske suknjene čevlje, je stal visoko vzravnano, desno nogo pomaknjeno nekoliko naprej. Kadil je cigareto in ironično se smehljaje gledal komisarja.

— Kdo si? — je vprašal Jevsjukov.

— Gardijski poročnik, Govoruha - Otrok. In kdo si ti? — je vprašal častnik in puhnil oblak dima iz ust.

Pogledal je po vseh.

In ko je tako pogledal vsem v obraz, je videl Jevsjukov in vsi ostali, da so izgledale močno modre oči poročnikove, kakor če bi plavale v belosnežni milni peni kroglice prvovrstnega francoskega pralnega modrila.

TRETJE POGLAVJE.

O nekaterih neprijetnostih potovanja v Srednji Aziji brez kamel in z občutki Kolumbovih sopotnikov.

Postati v Marjutkinem računu enoinštirideseti, je bilo namenjeno gardijskemu poročniku Govoruhi - Otroku.

No, Marjutka je, bodisi vsled mraza, bodisi vsled razburjenja, zgrešila.

In poročnik je ostal nepotrebna številka v računu živih duš.

Na komisarjevo povelje so vjetniku preobrnil žep. Na hrbtu njegovega irhastega frenča so našli skrit žepič.

Ko je roka rdečega vojaka otipala žep, je skočil poročnik kakor stepni žrebec. Ali krepko so ga držali. Drhteče ustnice in bledica je izdajala njegovo razburjenost in raztresenost.

odpor. Na drugi strani pa delajo avtobusi železnicam znatno konkurenco; končno pa je slabo gospodarstvo nekoliko krivo, da izkazuje železnice primanjkljaj. V ostalem pa seve tudi kriza.

Nemški trgovski mornarji v ruskih vodah so prenehali stavitki. Nemci so poslali v Rusijo vlačilce, da bi odvedli ladje iz ruskih voda. Rusi pa niso dovolili vlačilcem vstopa v ruska pristanišča. Sedaj je težko vprašanje za nemške trgovce rešeno.

Vodstvo nemško-francoske gospodarske komisije je prevzel kanceler Brüning. V komisiji bodo tudi zastopniki delavstva, in sicer so povabljene k sodelovanju svobodne delavske organizacije.

Berlinska mestna občina bo podelila brezposelnim stavbene parcele. Mestna občina berlinska se je odločila razdeliti tisoč juter občin-skega zemljišča med nezaposlene. Parcele v velikosti po 600 kvadratnih metrov bo dobilo 4000—5000 brezposelnih, da se bodo lahko naselili, oz. da jih bodo uporabili kot vrtove. Najemniki bodo plačali letno najemnino po en pfenig za kvadratni meter. To je samo en del onih podpor, ki jih bodo deležni brezposelni v naturi in v denarju.

Ogromni dohodki direktorjev. Frankfurtška splošna zavarovalna družba (Favag) se nahaja v procesu. Obtoženi so direktorji, ki so imeli ogromne plače. Dunke na leto 358.000 mark, Lindner 192.000, Bekker in Schuhmacher 175.000. Razen tega so si delili razne provizije pod tujimi imeni: enkrat 500.000 mark, enkrat po 25.000 mark. Če znaša ena marka okoli 13 Din, je jasno, koliko obremenjujejo že samo ti izdatki zavarovalnico, razen onih sleparij, ki še niso bile odkrite, oziroma jih ne bo mogoče odkriti. Kaj je čudno, če je zavarovalnica v 65. letu obstoja propadla?

Ako ne bo koristilo, škodovalo ne bo nič. Angleški škofje so izdali oklic na narod, naj moli za svojo srečo. Škofje predlagajo prvo nedeljo po novem letu kot dan splošne molitve za dobrobit naroda Velike Britanije ter vseh ostalih narodov, ki bi naj skupno izdelali modre ter pravične sklepe za bodoči svetovni mir na razorožitveni konferenci.

Francijo zalagajo z zlatom. Od 20. septembra je prišlo v Francijo zopet za 20 in pol milijarde frankov zlata.

Italijanska trgovska bilanca je v prvih devetih mesecih letošnjega leta pasivna za 1.701.120.063 lir.

Izmenjali so zopet predsednika. V Ekvadoru je napravil senatni predsednik Offredo Moreno revolucijo. Dosedanji predsednik republike Louis Alba mu je potem svoje mesto odstopil. Zamenja se je pa izvršila, ko je bila vojaška revolta zatrta.

Mošt ni samo uspešno sredstvo proti žej, temveč tudi proti požaru. Pri kmetu Majerju v Lavantinski dolini na Koroškem je izbruhnil požar. Vse bi bilo zgorelo, ker ni bilo vode. Zato so dali kmetje iz solidarnosti ravnokar naprešan mošt na razpolago in res, požar je bil hitro pogašen.

Cesta okrog Etne. Okrog sicilijanskega vulkana Etne bodo zgradili 19 km dolgo cesto, ki bo dosegla višino 2000 m.

Moskva dobi podzemni tramvaj. V prihodnjem letu bodo začeli graditi podzemno železnico v Moskvi. Gradilo se bo petero prog v skupni dolžini 73 km. V začetku bo zaposleno 15.000, proti koncu pa 60.000 delavcev.

New York ima že skoro 11 milijonov prebivalcev. Po zadnjem štetju so našli v New Yorku 10.901.000 prebivalcev. To mora biti že precej veliko mesto, ker ima cela naša država le okoli 13 milijonov prebivalcev.

Korupcija v upravi mesta Newyorka. Newyorksko upravo že dalje časa preiskujejo. Predsednik komisije, senator Hofstätter, je ugotovil, da so trije demokrati — Croise, Macvade in Farley — od leta 1927 preko enega milijona dolarjev naložili v banko na svoj račun, dasi so to ljudje, ki so razmeroma slabo plačani.

Zadružništvo utira pot novemu gospodarskemu redu.

Mednarodna zadružna zveza v Londonu o rešitvi današnje gospodarske krize in o razorožitvi.

Osrednje načelstvo, izvrševalni odbor in vsi pomožni odseki Mednarodne zadružne Zveze v Londonu, ki združuje večino združenih svetov, in ji je po združenih pridruženih 60 milijonov družin (do 250 milijonov oseb), so imeli od 27. sept. do 2. okt. t. l. svojo redno konferenco v Parizu. Na tej konferenci je sklenilo osrednje načelstvo Mednarodne zadružne zveze sledečo resolucijo glede:

rešitve današnje gospodarske krize:

»Osrednje načelstvo M. Z. Z., zbrano v Parizu ob času gospodarske krize, kakršne še nikdar ni bilo in katero je treba pripisovati odpovedi kapitalističnega konkurenčnega gospodarstva, izjavlja: da je treba iskati rešitev sedanjih svetovnih težav v uporabi in posplošitvi načel, na katerih je zgrajena zadružna organizacija izdajanja in prodaje, kakor jo zastopa 60 milijonov v M. Z. Z. združenih članov.

Naš zadružni sistem nudi edino uspešno alternativo napram sistemu anarhičnega tekovanja in zasebnega dobička, ker je zgrajen na služenju celokupnosti in na načelih odprave zasebnega dobička in napravljaja neenakosti med silami potrošnikov in izdelovalcev konec in kraj.

Osrednje načelstvo žaloga zato vsem svojim pridruženim organizacijam, da z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, delujejo za tem, da prevlada njih gospo-

darski sistem in da so v stanu varovati najvišje interese ljudstva, in sicer m. dr. a) z izvrševanjem največje pazljivosti in varčnosti pri pridobivanju in pri nabiranju zaloga;

b) z razdeljevanjem blaga med člane po najpravičnejših cenah, kajti celotni prebitek zadruge pride itak v prid članom;

c) s pobijanjem vseh poskusov zasebnega kapitala, da zlorabi današnji položaj v svrhe zasebnega dobička;

d) da z uporabo vseh sredstev, ki so jim na razpolago, olajšajo nesrečo in pomikanje strašne in stalno naraščajoče brezposelnosti na svetu, in sicer predvsem z uredbo zadružnega gospodarskega reda.

Tudi življensko važno vprašanje razorožitve je bilo na dnevnem redu.

Osrednje načelstvo M. Z. Z. poziva vse svoje narodne organizacije, da z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, podpirajo delo za mir.

Konferenca je razpravljala nato še o mednarodnem zadružnem gospodarskem programu, o usodi ukrajinskih združenj v Vzhodni Galiciji, ki trpijo radi ruskih represalij napram Ukrajincem, o ročdalskih načelih ter o pripravah za prihodnji mednarodni zadružni kongres, ki se vrši v letu 1933 v Londonu, združen z veliko mednarodno zadružno razstavo. Cv. K-n.

Poverjenik, ali si že nabral polni blok članov Cankarjeve družbe?

Gospodarske vesti.

Načrt v bombažni produkciji Združenih držav. Da dvignejo cene bombaža, ki so v zadnjem času strašno nizke, je napravila ustanova Federal Farm Board of U. S. A. predlog 14 državam v Zed. državah, ki pridelujejo bombaž, da se tretjina letošnjega pridelka uniči in da je treba v slučaju, da bo sprejet ta predlog, do 31. julija prih. leta vse zaloge zadržati v skladiščih. Ta predlog je naletel na hud odpor od strani sadilcev, trgovcev in politikov, katerim je postal ta urad (Board) radi svojega neuspeha pri stabilizaciji politiki skrajno nepriljubljen. Skoro takoj je bil stavljen protipredlog od državnega guvernerja države New Orleans, Langa, ki je sklical konferenco guvernerjev in zastopnikov držav, ki pridelujejo bombaž, v New Orleans, da bi razpravljali o načrtu za prepoved sajenja bombaža v letu 1932. Na seji je bil ta načrt sprejet le proti dvema glasovoma in enako je bil soglasno sprejet dopolnilni predlog, po katerem mora Farm Board kupiti 8 milijonov bal bombaža od farmerjev, ki so pristali na predlog, da prihodnje leto ne bodo bombaža na novo sadili. In sicer se kupi ta bombaž po cenah, ki bodo višje kakor pa so tržne cene. Kot nadaljnji korak v akciji za omejitve sajenja bombaža v prihodnjem letu je smatrati povabilo ameriške vlade egipčanski vladi na udeležbo na kongresu o bombažnem vprašanju, ki se bo vršil letos v decembru v Washingtonu. Egipčanska vlada je za omejitveni načrt, prosila pa je, da se vrši kongres že v oktobru, ker je v decembru v Egiptu že ves bombaž posajen. Tako poročilo. Bombaža ne bodo sadili, ker niso cene dovolj visoke, ti delavci in delavka, ki pa večjih cen plačati ne moreta, ker sta brezposelna ali pa so tovarne mezde znižale, pa hodita gola... (I. G. N.)

Ljubljana.

Umrli je v Sarajevu trgovec Aleksander Knez, soimetnik znane trgovske tvrdke I. Knez. Udeleževal se je mnogo na gospodarskem polju, zanimal pa se je tudi za javno življenje. Mnogo je potoval po Evropi, bil je tudi v Ameriki in si je pridobil široko obzorje. Spadal je med najboljše ljudi našega meščanstva.

Stoletnico ljubljanskega muzeja so obhajali te dni.

Nagrobni spomenik so odkrili v Ljubljani dne 18. t. m. drju Gregorju Žerjavu.

Maribor.

»Svoboda« priredi v sredo, dne 21. t. m., ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih (Slomškov trg 6-1) predavanje o postanku vere. Predava s. Pipan. Predavanje bo zelo zanimivo, zato naj bo udeležba čim večja. — Odbor.

Poneverba uradnika mestne občine pred sodiščem. V petek, dne 15. t. m., se je vršila pred senatom razprava proti uradniku mestne blagajne Paternošu radi poneverbe. Kakor znano, je Paternoš pri mestnem knjigovodstvu zaračunaval tudi uslužbenški davek mestnih delavcev, katerega je pri izplačilu sicer odtegoval ter ga pravilno vknjižil, ni pa tudi denar obračunaval, temveč si je istega pridržal zase. Na ta način je obtožen od leta 1929 poneveril nad 89.000 Din mestni občini, od katere vsote pa je en del povrnil že pred sodno razpravo. Sodišče je Paternošu prisodilo za omenjeni delikt 4 leta robije. Istočasno izgubi državljanske pravice za 4 leta. V zadnjih letih se je pri mestni občini izvršilo več poneverb. Poneverjene vsote znašajo težke tisočake. Razumljivo je sicer, da za taka dejanja odgovarja storilec, upoštevati pa je treba, da storilca mnogokrat zavede na stranpota ugodna prilika — pomanjkljiva kontrola. Take zlorabe se pač najlažje onemogočajo s strogo kontrolo s strani vodstva. Ako bi bila vpeljana strožja kontrola, bi take poneverbe ne bile mogoče. Namesto, da kak odgovorni mestni uslužbenec vrši kontrolo v kakšnem podpornem društvu, naj bi raje v lastnem delokrogu gledal ljudem strožje na prste.

Katoličanstvo je proti barakam in luknjam. Pred kratkim je imel v dunajskem radiu predavanje jezuitski pater Muckermann, in sicer o temi: »Vstvarjajoče katoličanstvo«. Patrov govor je bil piscu mestoma celo simpatičen, kajti skušal ga je prikriti današnjim razmeram in tudi svoji veliki okolici, ki ni bila tokrat cerkvena zgradba z ozkimi stenami, ampak skoro brezmejni avditorij. Kar je torej omenjeni g. pater govoril, je bilo tako lepo, kakor je lepo ono, kar katoliška cerkev uči v — teoriji in kar se s prakso skoraj nikoli ne krije. Zaradi tega se ne bi dalje bavil s patrovimi izjavami, če ne bi bil nekaj povdarjal, kar resnici preveč bi je v oči. Pater je namreč rekel med drugim, da je katoličanstvo proti barakam in luknjam. To se pravi: proti stanovanjem, ki zaslužijo tako označbo. To pa je v kričeči kontradikciji z barako, ki so jo povečini dali postaviti ravno katolici, in sicer v Mariboru, Kraljeviča Marka ulica. Sicer bi pa lahko našli tisoče lukenj, za katere morajo revni najemniki plačevati masne najemnine katoliškim hišnim posestnikom.

Film o morilcu Kürtenu. V Mariboru so te dni oznanili veliki letaki, da se bo v nekem filmu predvajal film iz življenja morilca Kürtena. Ta film je izdelal v Nemčiji fašistični Hugenbergov concern in je pravcati škandal današnje dobe. Fej, kaj vse služi kapitalizmu za pridobivanje dobička.

Iz Beograda v Maribor pod železniškim vozom. Minuli ponedeljek

so na glavnem kolodvoru kontrolni organi izsledili nekega brezposelnega delavca, ki se je pripeljal pod ambulantnim vozom brzovlaka iz Beograda v Maribor iskat službo. Kaj vse brezposelni v svojem obupu ne poizkusi, svoje življenje tvega, samo da bi prišel do dela in s tem do kosčka kruha.

Repertoar narodnega gledališča.

Torek, 20. oktobra, ob 20. uri: »Volpone.« Ab. C.

Sreda, 21. oktobra, ob 20. uri: »Zemlja smehljaja.« Ab. A.

Četrtek, 22. oktobra, ob 20. uri: »Mayerling.« Ab. B.

»Konec poti« je pretresljiva in verna slika onih grozotnih dni, ki jih je preživljalo človeštvo sredi bojne vihere tik pred fronto. Napisal je to vojno dramo angleški pisatelj Sheriff, ki se je z njo na mah uvrstil med najmočnejše sodobne dramatike. Za to predstavo, ki bo v kratkem in ki obeta postati ena izmed najzanimivejših letošnjih dramskih premier, je posodilo celotno kulisarijo in garderobo Narodno gledališče v Ljubljani.

Manufaktura, kožuhovalna, trenškot, Hubertus-plašč, usnjene suknje, pletenine L. ORNIK, Maribor, Koroška cesta 9. Plačilne olajšave.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Radirke, risanke, šolske škatle, torbice in nešteto drugih produktov dobite le v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6.

Studenci pri Mariboru

Priprava studenške »Svobode« za zimsko sezono.

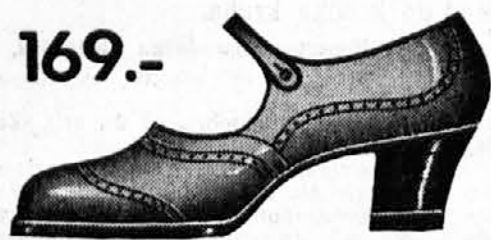
Odbor naše agilne podružnice delavske telovadne in kulturne zveze »Svobode« je sklenil, da bo v zimskih mesecih nudil našemu delavstvu čim več izobrazbe in razvedrila. Nanovo se bo ustanovila **ci-triška sekcija**. Vaje se bodo vršile v društveni sobi vsak torek od 3. do 5. ure. Učenci plačajo mesečni prispevek 30 Din. — **Dramatični odsek** napoveduje za letošnjo sezono vpriporitev več igrokazov. Prvi nastop bo še tekom meseca novembra. Sodružice in sodrugi, ki imajo veselje do dramatike, naj se javijo pri odboru. — Nadalje prično od torka, dne 20. oktobra t. l., ob 8. uri zvečer redna predavanja v telovadnici. Vstopnine ni. Vse sodružice in sodrugi prijazno vabljeni.

Hrastnik.

Pri nas pa ne gre in ne gre. V obeh naših dnevnikih, ki trobita v isti rog, čitamo večkrat zanimiva poročila o napredovanju takozvanih narodnih strokovnih organizacij v Trbovljah in o sijajnih shodih, ki jih drže voditelji. Res čudno, da se gg. Korenu in Štrucu ne posreči spraviti v Hrastniku niti sence tega skupaj, kar imajo v Trbovljah. Po kratkem presledku smo 27. septembra zopet imeli priliko prisostvovati njihovemu javnemu shodu v gostilni g. Senice. Agitacija za ta shod je trajala cel teden, ni čuda, da je tudi nas gnala radovednost na ta velikanski shod. Pri vstopu v lokal nam je obvisel pogled na literški steklenici, do polovice izpraznjeni, ki je stala na mizi pred generalnim štabom. Takoj smo videli, da so se gospodje pred shodom okrepčali, kajti v Hrastniku zborovati ni kar tako. Potem smo pa še nekaj časa počakali, dokler se nas je zbralo 30 udeležencev s štabom vred. Prvi je govoril g. Kravos iz Ljubljane, ki je priporočal delavstvu združitev v močni strokovni organizaciji. Zakaj so gospodje v povojnih letih delali proti enotnim strokovnim organizacijam, je g. Kravos zamolčal, zato mu je pa s. Beutl odgovoril in povedal, da na ta način kot to delajo ljudje Stankovičevega kova, ne bo nikoli mogoče ustvariti močnega delavskega strokovnega pokreta, razen če jih bo delavstvo pregazilo in šlo svojo pot, kar bo brez dvoma tudi storilo. Ker je s. Beutl na shodu očital g. Kravosu, da Stankovičeve organizacije podpirajo delodajalci, g. Kravos pa je trdil, da s. Beutl nič ne ve, prinašamo v dokaz resničnosti izvajanj s. Beutla izveček iz

Rata

169.-

Vrsta 2845-11

Moderni jesenski čevlji za izprehode. Imamo jih črne in rjave. Iz laka in z različnimi kombinacijami za Din 199.—.

Z a j e s e n

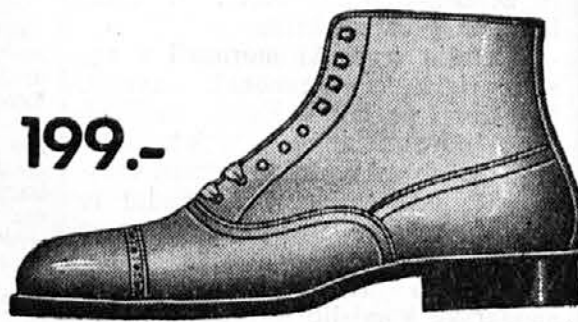
249.-

Vrsta 9637-21

Polšiljasta oblika moških polčevljev. Pripravljeni za vsakdanjo nošo, praktični pa za jesen, ker se lahko nosijo z gamašami in dobro nadomeščajo visoke čevlje.

199.-

Vrsta 1977-22

Čevlji z močnim gumastim podplatom za štrpaci. Ti čevlji so vsekakor potrebni tistim, ki mnogo hodijo ob vsakem vremenu.

Stankovičevega glasila »Rad i trud«, kjer je priobčena lista podpornikov in dobrotnikov Stankovičevih organizacij iz podjetniških krogov. Med darovalci najdemo imena: Vlado Ilić, sladkorna tovarna, Prva srbska parna pivovarna, industrijalec Svetozar Djordjević, obrtna zbornica, industrijalec Dragiša Matejić, industrijalec Vlado Teokarević, tovarna asfalta »Srborit«, Srpska topilnica itd. Prva zbirka, 37 darovateljev, je vrgla 89.500 Din. Kakor pa smo čuli letošnje poletje, so gospodje v Ljubljani v posebno dobrih odnosih z g. Stankovičem, saj so se udeležili celo od njega improviziranega kongresa. Na shodu je nadalje govoril s. Verden, ki je gospode opomnil na to, da so pač radodarni v svojih obljubah, kljub svoji narodnosti in velikemu vplivu, pa so do danes še prav malo napravili za delavstvo. Sicer pa se je treba zavedati, da delavstvo s prošnjami in klečeplazenjem ne bo doseglo ničesar, ampak le tedaj, če bo močno organizirano in bodo podjetniki prisiljeni, da se razgovarjajo z delavstvom kot z enakopravno organizacijo ter jim bo onemogočeno takšno postopanje kot ga je n. pr. letošnje leto pokazala Trboveljska premogokopna

družba, ki je, kakor znano, delovne pogoje enostavno diktirala, neoziraje se na delavske zahteve. G. Koren je potem še govoril o kuluku ter o bodočih volitvah, potem pa je shod zaključil. Po shodu se je vršil še zaupni sestanek, katerega so se udeležili gg. voditelji iz Trbovelj, 5 po številu, z g. Kravosom, vseh skupaj pa jih je bilo — 10. Delavstvo pač ne sledi več tako slepo raznim gospodom in magari, če ga vabite z zlatimi zvonce. Ker poznamo vašo vztrajnost, se nadajamo, da nam boste, gospodje iz Trbovelj, še poskrbeli za kratkočasje.

Ameriški rojak o vtisih z II. delavske Olimpijade.

Chicaška »Prosveta« z dne 28. septembra t. l. prinaša dopis rojaka Franka Primožiča iz Milwaukee (Wisc.) pod naslovom »V stari kraj in nazaj.« Ko sta se vračala v Ameriko, sta Primožič in njegov brat potovala skozi Dunaj in tu se je vršila ravno delavska Olimpijada. O tej poroči Primožič sledeče:

»Dne 25. julija, ko sva bila tam, je bila velika delavska parada ob

devetih zvečer. Vsak delavec, ki je korakal, je imel gorečo bakljo v roki. Kaj takega še nisem videl v svojem življenju. Stal sem eno uro in še ni bilo konca. Morda se varam, sem si mislil, morda se vračajo v krog. Vprašam zraven stoječo osebo, od kod gre ta parada in kam je namenjena. Pojasnila mi je, da korakajo od štadijona in drugo jutro ob devetih se vrnejo nazaj. Drugi dan, 26. julija, je bila nedelja. Vse mesto je bilo v rdečih zastavah. Delegacije delavstva iz 22 držav so se udeležile te velike socialistične slavnosti, olimpijade in zborovanja. Tudi Amerika je bila zastopana. Tri ure so korakali mimo po ulicah. Tako velike delavske manifestacije nisem še nikdar videl.« —st—

Delavski sport.

Svoboda, Maribor : Železničar II. 1 : 7 (1 : 1). Zopet je bila to nedeljo na sporedu prvenstvena tekma, igra, ki ni nudila nikakega športnega užitka, temveč pokazala, kako se v športu mesari... Na žalost, toda je že resnica, zmagati je treba, pa četudi gre preko teles. In to naj bo šport? Bodimo nekoliko nepristranski: vsakdo je pred pričetkom tekme računal z zmago »Svobode«, posebno po zadnjih rezultatih sodeč — in v to so, na žalost, računali »Svobodaši« sami. — V početku tekme se opaža premoč »Svobode« in kmalu pade

po Milosavljeviću prvi in častni gol za »Svobodo«. Železničar pritiska, čez čas izenači. Kmalu na to se pripeti težka nesreča igraču Sinkoviću. Nek Železničar mu nastavi nogo, da izgubi ravnotežje ter pade in si zlomi roko. Potem postaja igra skoroda nezanimiva. Opaža se, da manjka pri »Svobodi« centerhal in eden najboljših moči. Toda to še ni dovolj igračem Železničarja. V drugem polčasu težko blesirajo na nogah še Cafuto in Milosavljevića. Sedaj je zginit z bojišča cel glavni steber, oni, ki so ostali, so pa itak brez moči in takorekoč igračka v nasprotnikovih rokah. Sicer pa tisti, ki je videl igro, itak lahko sam sodi, kako in kaj. Železničarjem pa lahko na njihovi »krasno izvojevani zmagi« le prisrčno čestitamo!!! —bp.

Razno.

Katoliški pevec za židovsko cerkev, ali »Geschäft ist Geschäft«. V prejšnjem tednu se je dunajsko obrtno sodišče bavilo s tožbo nekega Frankla, poklicnega pevca, ki je tožil neko židovsko cerkveno občino, ker ga je bila angažirala povodom velikih židovskih praznikov, da bi pel v templju, in sicer za pavšalni znesek 350 šilingov. Franklu pa, ki je prejel sicer že 10 šilingov in ki je imel med tem že več vaj, je bilo odpovedano, preden je imel priliko nastopiti. Zato je tožil na izplačilo pogojene vsote. Društvo pa se izgovarja, da je Frankl kristjan, ki ne more kot pevec nastopiti z uspehom v židovskem templju. Tožitelj pa temu ugovarja in pravi, da je že lansko leto pel v istem templju in da so gospodje dobro vedeli, da je kristjan, pa se niso za to brigali. Obravnava je bila odložena.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**
14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**,
(900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio«
welt«. Naroča se Administration der »Radio-
welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša
obširne radioprograme, interesantne slike in ima
lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovčki,
preobleke za kovčke, damske tor-
bice, denarnice, pasovi itd. Istotako
tudi poceni popravila v novo otvor-
ljeni torbarni

JOSIP KARLO,
MARIBOR, Kopališka ulica šte. 2
(Scherbaumov paviljon).

Vsakdo mora čitati
Fr. Žgečevu knjigo

o spolni vzgoji

Stane 8 Din in se dobi
v vseh knjigarnah. ---

Pristopajte k zadrugi
„DELAVSKE DOM“
r. z. z. o. z. v Mariboru.

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din.
Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo
dolžnost, da bo član te delavske zadruge.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in
otroške obleke po Din 8.—, 10.—,
12.— meter. Oglejte si pred nakupom.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Za jesen in zimo
Velika izbira trikotar, klo-
bukov, čevljev, copat itd.
po solidnih cenah pri
JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

**Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
inseren-
tih.**

**Za šolo kupujemo samo na
Slomškovem trgu šte. 6.
Ljudska tiskarna Maribor.**

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg šte. 6.**

**Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!**

**Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.**